

संस्कृतभारती - परिचयः

दिसम्बर् २५

नवमः पाठः

अड्का: १००

1) कर्मणि प्रयोगे परिवर्तनं कुरुत (१०)

- a. कविः कथाः लिखेत्
- b. बालिकाः गीतं गायेयुः
- c. रामः गृहपाठं कृतवान्
- d. माता पाकं पचेत्
- e. कृष्णः विषयम् अकथयत्
- f. छात्राः पाठान् जानन्तु
- g. सेविकाः स्यूतान् नयेयुः
- h. शिक्षकः प्रश्नान् पृच्छेत्
- i. भवती क्षीरं आनयतु
- j. भक्ता देवीं पूजयेत्

2) कर्मणि प्रयोगे परिवर्तनं कुरुत ५)

- a. जिघ्रति
- b. दत्तवती
- c. क्रीतवान्
- d. पिबति
- e. अगच्छत्

3) कर्मणि-प्रयोगे परिवर्तनं कुरुत ५)

- १) छात्रः क्षोकं पठति । _____
- २) बालकाः फलानि खादन्ति । _____
- ३) बालिका प्रश्नं लिखति । _____
- ४) वयं गीतं रचयामः । _____
- ५) रजकः वस्त्राणि क्षालयति । _____

4) सन्धिं कृत्वा सन्धेः नाम रचयत् (५)

१) कटे+ उपविशति =

२) च + एनम् =

३) महा+ ऋषिः =

४) तदा + अपि =

५) गुरु+ उपदेशः =

5) सन्धिच्छेदं कृत्वा सन्धेः नाम रचयत् (५)

१) प्रत्येकम् =

२) सर्वेऽपि =

३) क्षीरयिच्छा =

४) मास्त्वधुना =

५) गङ्गोदकम् =

6) संस्कृत-पदं लिखत (५)

- a. Cross Road
- b. City Bus
- c. Terminus
- d. Aircraft
- e. Circle

7) विशेषण-पदं प्रयुज्य रिक्तस्थानं पूर्यत (५)

- १) _____ मेघान् पश्यतु । (नील)
- २) _____ पुरुषाः परोपकारं कुर्वन्ति । (सज्जन)
- ३) भक्ताः _____ पुष्पैः अर्चन्ति । (सुन्दर)
- ४) शुक्लः _____ फलानि खादति । (मधुर)
- ५) _____ नद्यां मीनाः सन्ति । (विशाल)

8) रिक्तस्थानं पूर्यत (५)

धातुः	लकारः / प्रत्ययः	
एध्	तुमुन्	
कृज्	कृत्वा	
कृ	कर्मणि लट्, बहु, प्रथम	
क्रमु	कृतवतु (स्त्री)	
क्षमु	लृट्, एक, प्रथम	

9) दत्तानि पदानि प्रयुज्य वाक्यानि रचयत (५)

(गतवती, पिबन्, खादित्वा, मेलितुम्, स्थातव्यम्, कम्पते, पृष्ठः, दातव्यम्)

- १) _____
- २) _____
- ३) _____
- ४) _____
- ५) _____

10) कर्मणि-प्रयोगे परिवर्तनं कुरुत (५)

- १) भक्तः देवं नमति । -----
- २) जनाः संस्कृतं पठन्ति । -----
- ३) अम्बा पाकं करोति । -----
- ४) अहं गीतानि गायामि । -----
- ५) सा ग्रन्थान् पश्यति । -----

11) श्लोकस्य अन्वयं कृत्वा भावार्थं लिखत (५)

सः काममनवाप्यैव रामपादावुपस्पृशन्
नन्दिग्रामेऽकरोद्राज्यं रामागमनकाङ्क्षया

गते तु भरते श्रीमान् सत्यसन्धो जितेन्द्रियः
रामस्तु पुनरालक्ष्य नागरस्य जनस्य च
तत्रागमनमेकाग्रो दण्डकान् प्रविवेश ह

12) अनुवदत् (५)

Dilipa was a king of the Solar dynasty. His son was Raghu. King Raghu was very famous. Hence the dynasty is known as Raghuvamsha. Vaivasvata Manu was the first king of Raghuvamsha.

13) शुद्धं कुरुत ५)

(लृ) कस्यचित् एकस्य धातोः रूपाणि लिखत ।

(१) खाद् (२) क्रीड् (३) धाव् (४) पठ् (५) गम् (६) लिख्

१) लट् (वर्तमानकालः) ----- २) लोट् (प्रेरणा) -----

३) भूतकालः ----- ४) भविष्यत्कालः -----

५) विधिलिङ्गलकारः ----- ६) कृत्वा प्रत्ययः -----

७) तुमुन् प्रत्ययः ----- ८) क्तवक्तु प्रत्ययः -----

९) तव्यत् /अनीयर् प्रत्ययः ----- १०) क्त प्रत्ययः -----

14) रिक्तस्थानं पूर्यत (५)

१. _____ वृद्धा गीतं गायति । (काचित्, कश्चित्, कानिचित्)
२. _____ बालकेभ्यः पठनं न रोचते । (काञ्चित्, केभ्यश्चित्, कस्माच्चित्)
३. सः _____ मित्रैः सह गच्छति । (कस्मैचित्, केनचित्, कैश्चित्)
४. तत्र _____ पुस्तकानि पतितानि सन्ति । (कानिचन, कैश्वन, कञ्चन)
५. यद्यपि ज्वरः आसीत् _____ बालकः परीक्षां लिखितवान् । (कदाचित्, कथञ्चित्, कतिचित्)

15) सूक्ते: अर्थः लिखत (२)

"इन्द्रोऽपि लघुतां याति स्वयं प्रख्यापितैर्गुणः" ।

16) सुभाषितस्य अर्थ लिखत (२)

त्यागो गुणो वित्तवतां वित्तं त्यागवतां गुणः ।
परस्परवियुक्तौ तु वित्तत्यागौ विडम्बना ॥१७॥

17) उत्तरं लिखत (४)

- a. कुशस्य हस्तस्य आभरणस्य नाम किम् ?
- b. अतिथेः माता का ?
- c. दानानि कति विधानि ?
- d. द्वयोः उपनिषदोः नाम लिखत |

18) संस्न्दर्भम् व्याख्यात (२)

"केनापि अपहृतम् "

19) पञ्च-वाक्यैः संस्कृतेन वर्णनं कुरुत (५)

संस्कृतम्

20) पञ्च-वाक्यैः संस्कृतेन वर्णयत् (५)

21) अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा उत्तराणि लिखत (५)

मेवाडराजस्य राणा-रत्नसिंहस्य पत्नी राज्ञी पद्मिनी । देहल्याः सुल्तान् अलावुदीन् पद्मिन्या सह विवाहं कर्तुमिष्टवान् । सः राणा-रत्नसिंहं सूचितवान् "पद्मिनीं मम सहोदरीम् इव भावयामि। एकवारं तां द्रष्टुमिच्छामि" इति । पत्युः अनुरोधेन सा दर्पणे स्वमुखं दर्शयितुम् अनुमतिं दत्तवती । तां दृष्ट्वा, सुल्तानस्य मनसि विवाहस्य इच्छा अधिका जाता ।

एकदा अलावुदीन् मेवाडराजस्य उपरि आक्रमणं कृतवान् । राजपूतानां जयः दुष्करः आसीत् । तस्य हस्ते पतनस्य अपेक्षया अग्निप्रवेशः उचितः इति मत्वा सर्वाभिः महिलाभिः सह पद्मिनी अग्निप्रवेशं कृतवती। यद्यपि सुल्तान् राज्यस्योपरि जयं प्राप्तवान् तथापि पराजितः अभवत् ।

१. कः मेवाडराजस्य राजा ?

२. मेवाडराजस्य उपरि कः आक्रमणं कृतवान् ?

३. अलावुदीन् कस्य प्रदेशस्य सुल्तान् आसीत् ?

४. काभिः सह पद्मिनी अग्निप्रवेशं कृतवती ?

५. राज्ञी पद्मिनी केन कारणेन अग्निप्रवेशं कृतवती ?
